

Jarosław DIAKUN
Katedra Procesów i Urządzeń Przemysłu Spożywczego
Politechnika Koszalińska

Definicja normy, oznaczenia

Streszczenie

Rozumienie istoty normy oraz systemu oznaczeń są ważnymi informacjami w posługiwaniu się normami oraz poszukiwaniu w nich informacji. W artykule podano definicje norm zgodne ze standardami międzynarodowymi. Podano znaczenie poszczególnych elementów symboli norm oraz sposobu ich identyfikacji.

Słowa kluczowe: norma, definicja normy, oznaczenie identyfikujące normę

Definition of the standards, designation

Summary

Understanding the essence of standards and scheme of the designation are important information to use the standards and in the search in their information. In the article definition of standard correct with international standard were presented. The significance of individual elements of the symbols of standards and explained how to identify them were also specified.

Key words: standard, definition of the standard, designations identifying the standard

We wstępie do rozdziału normalizacyjnego, w pierwszym numerze IPS 1/4-1012(1) przedstawiłem rozważania o normie i normalizacji rozumianej popularnie i w technice, w tym również zaznaczyłem, że norma jest rodzajem specyficznego dokumentu. Na temat dokumentów i działań o charakterze normalizacyjnym w ujęciu historycznym pisałem w IPS 3/ 4-2012(3). Pierwsze, współczesne pojęcie i znaczenie normy oraz normalizacji jako działania, w standardzie międzynarodowym zostało opublikowane przez Międzynarodowy Komitet Normalizacyjny (ISO) w dokumencie ISO Guide w 1976 roku. Rozwinięciem tego zapisu są zasady, które zostały opracowane przez Komitet Techniczny ISO w 1986 roku jako dokument ISO/TC 37 Terminologia. Zasady te ISO oraz IEC w 1994 roku, w ramach dokumentu ISO/CASCO zostały zalecone do wprowadzenia przez krajowe jednostki normalizacyjne. W Polsce zostały one zawarte w normie **PN-N 02000:1994P - Podstawy działalności normalizacyjnej - Normalizacja i dziedziny związane - Terminologia**. Od tego czasu obowiązuje u nas nowoczesne międzynarodowe pojęcie i traktowanie normy. Między innymi zapisy normy przestały być obowiązujące. Natomiast od roku zaprzestano wydawania norm branżowych i zakładowych, rezygnując tym samym z wprowadzania jako standardy krajowe norm branżowych oraz zakładowych. (Nie oznacza to możliwości opracowywania i stosowania norm obowiązujących wewnątrz zakładu. O normalizacji zakładowej w jednym z następujących numerów). Obecnie aktualne są definicje dotyczące normalizacji przejęte z przewodnika ISO/IEC Guide 2: 2004 i opracowane jako norma europejska **EN 45020: 2006** oraz wprowadzone w Polsce normą **PN-EN 45020:2009 - Normalizacja i dziedziny związane. Terminologia ogólna**.

Definicja normy zapisana w **PN-EN 45020:2009** brzmi: „dokument przyjęty na zasadzie konsensusu i zatwierdzony przez upoważnioną jednostkę organizacyjną, ustalający – do powszechnego i wielokrotnego zastosowania – zasady, wytyczne lub charakterystyki, odnoszące się do różnych rodzajów działalności lub ich wyników i zamierzające do

uzyskania optymalnego stopnia uporządkowania w określonym zakresie.” W zapisie normy zawarta jest również uwaga: „Zaleca się, aby normy były oparte na osiągnięciach zarówno nauki jak techniki i praktyki oraz miały na celu uzyskanie optymalnych korzyści społecznych.” Określona jest również normalizacja, jako forma działalności: „działalność mająca na celu uzyskanie optymalnego, w danych okolicznościach, stopnia uporządkowania w określonym zakresie, przez ustalenia postanowień przeznaczonych do powszechnego i wielokrotnego stosowania, dotyczące problemów istniejących lub możliwych do wystąpienia.” Wstępuje dopisek w postaci uwagi: „Działalność ta polega w szczególności na opracowywaniu, publikowaniu i wdrażaniu norm.” Te zapisy definicyjne określają charakter, istotę, zakres i pochodzenie normy, jako dokumentu oraz działalności normalizacyjnej.

Normy w tytule mają symbol literowo – numeryczny (oznaczenie) oraz słowny zapis tematu. Oznaczenie norm zawarte jest w instrukcji Polskiego Komitetu Normalizacyjnego (PKN): „Instrukcja **R2-I1** Numeracja Polskiej Normy oraz oznaczenie identyfikujące normę wprowadzoną do PN i stopień zgodności.” Podstawowymi elementami oznaczenia normy krajowej PKN są litery **PN**. Jeżeli jest to norma opracowana w Polsce przez PKN to ten symbol literowy przedłużany jest literą oznaczenia obszaru którego dotyczy. W tym oznaczenia niektórych zakresów: **A** dotyczy artykułów spożywczych, **C** – chemii, **M** – części maszyn i zagadnie mechanicznych (np. łożyska, gwinty), **N** – nauki, dokumentacji, oznaczeń, **O** – opakowań **P** – maszyn, **R** – rolnictwa, **Z** – powietrza. Po tych oznaczeniach literowych następuje numer cyfrowy oraz rok wprowadzenia. Następnie podawany jest tytuł. Przykład: **PN-C-86251:1999 Nitrocelulozy - Pakowanie, przechowywanie, transport**. Jeżeli norma jest wprowadzana przez tłumaczenie normy międzynarodowej (sygnowane symbolem **ISO**) lub europejskiej (sygnowane symbolem **EN**), to w oznaczeniu uwzględnione jest to przez wprowadzenie odpowiednich oznaczeń literowych po PN. I tak, oznaczenie **PN-ISO**

27205:2012 świadczy, że jest to norma tłumaczona z normy międzynarodowej, opracowanej przez ISO a **PN-EN 15948:2012** z normy europejskiej EN, zaś **PN-EN ISO 712:2012** jest normą opracowaną przez ISO, przyjętą przez Europejski Komitet Normalizacyjny a następnie wprowadzona w Polsce przez PKN.

W przedstawionych podstawowych symbolach norm wprowadzanych może być wiele uzupełnień. Od 2013 roku symbol roku uzupełniany jest miesiącem wprowadzenia oraz wersją językową, w tym odpowiednie litery oznaczają wersje **E** – angielską, **P** – polską, **F** – francuską, **D** – niemiecką. Przykładowo **PN-EN 16104:2013-06E** oznacza, że norma opublikowana została przez PKN w czerwcu, w wersji angielskojęzycznej. Norma obcojęzyczna jako PN wprowadzana jest „metodą okładkową” – oznacza to, że tylko strona tytułowa jest w języku polskim. Ta sama norma może być opublikowana w polskiej wersji językowej (**PN-EN 16104:2013-06P**). Normy mogą być publikowane w częściach. Jest to uwzględnione w oznaczeniu przez podanie numeru części po numerze głównym. Np. **PN-ISO 22935-3: 2013-07P Mleko i przetwory mleczne – Analiza sensoryczna** – jest to trzecia część normy, natomiast w oznaczeniu **PN-EN ISO 9233-1:2013-08E Ser, skórka sera i ser topiony – Oznaczenie zawartości natamycyny** – jedynka po numerze głównym świadczy, że jest to norma wieloczęściowa i ta jest pierwszą częścią. Przed rokiem 2006 w przypadku poprawiania błędów

(**p**) lub wprowadzania zmian (**z**) w normach (*Amendment* – w normie litera A) oznaczano to w symbolice. Przykładowo: **PN-83/C-04523/Ap:2004** oznacza drugi arkusz poprawki w 2004 roku; natomiast **PN-EN 10208-2+Az1:1994** – norma wraz z arkuszem zmian. Od 2006 roku nie wprowadza się samodzielnych arkuszy zmian a więc może być **PN-EN 13683+A2:2011 Maszyny ogrodnicze – Rozdrabniacze silnikowe – Bezpieczeństwo**. Jeżeli zmiany, korekty wprowadzane są w innych latach niż norma pierwotna to informacja jest wprowadzana w oznaczeniu po ukośniku: **PN-EN ISO 9161-1:1999/A1:2013-10E** – norma z 1999 roku korygowana w 2013 roku. Jeżeli korekta wprowadzana jest w normie pierwotnej (źródłowej) ISO lub EN, to zmiana sygnowana jest literą **C**, przykładowo **PN-EN ISO 4254-5:2009/AC:2011 Maszyny rolnicze – Bezpieczeństwo**.

Bibliografia

1. Schweizer T. 2012. *Normalizacja*. Polski Komitet Normalizacyjny, Warszawa
2. Wiadomości PKN. *Normalizacja*. Miesięcznik elektroniczny Polskiego Komitetu Normalizacyjnego
3. www.pkn.pl – strona internetowa Polskiego Komitetu Normalizacyjnego dostępna 18.12.2013

prof. dr hab. inż. Jarosław Diakun

Katedra Procesów i Urządzeń Przemysłu Spożywczego
Politechnika Koszalińska
jaroslaw.diakun@tu.koszalin.pl

NOWOŚCI NORMALIZACYJNE Z 2013 ROKU

67.060 ZBOŻA, NASIONA ROŚLIN STRĄCZKOWYCH I ICH PRZETWORY

PN-EN 15587+A1:2013-12E

Ziarno zbóż i przetwory zbożowe – Oznaczanie *Besatz* w pszenicy zwyczajnej (*Triticum aestivum L.*), pszenicy durum (*Triticum durum Desf.*), życie (*Secale cereale L.*) i jęczmieniu paszowym (*Hordeum vulgare L.*)

Wprowadza: EN 15587:2008+A1:2013

PN-EN 16378:2013-12E

Ziarno zbóż – Oznaczanie zawartości zanieczyszczeń w kukurydzy (*Zea mays L.*) i sorgo (*Sorghum bicolor L.*)

Wprowadza: EN 16378:2013

67.100.20 MASŁO

PN-ISO 7238:2013-03P

Masło – Oznaczanie pH plazmy – Metoda potencjometryczna

Wprowadza: ISO 7238:2004

67.100.01 MLEKO I PRZETWORY MLECZNE. ZAGADNIENIA OGÓLNE

PN-ISO 22935-2:2013-07P

Mleko i przetwory mleczne – Analiza sensoryczna – Część 2: Zalecane metody oceny sensorycznej

Wprowadza: ISO 22935-2:2009

PN-ISO 22935-3:2013-07P

Mleko i przetwory mleczne – Analiza sensoryczna – Część 3: Wytyczne do oceny zgodności właściwości cech sensorycznych ze specyfikacjami produktu z zastosowaniem metody punktowej

Wprowadza: ISO 22935-3:2009

67.200.10 OLEJE I TŁUSZCZE ROŚLINNE ORAZ ZWIERZĘCE

PN-EN ISO 9167-1:1999/A1:2013-10E

Nasiona rzepaku – Oznaczanie zawartości glukozyzolanów – Część 1: Metoda z zastosowaniem wysokociśnieniowej chromatografii cieczowej

Wprowadza: EN ISO 9167-1:1995/A1:2013, ISO 9167-1:1992/Amd 1:2013

67.260 WYTWÓRNIE I WYPOSAŻENIE DLA PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO

PN-EN 13208+A1:2012P

Maszyny dla przemysłu spożywczego – Obieraczki warzyw – Wymagania z zakresu bezpieczeństwa i higieny
Wprowadza: EN 13208:2003+A1:2010

PN-EN 13732:2013-11E

Maszyny dla przemysłu spożywczego – Zbiornikowe schładzarki mleka stosowane w gospodarstwach rolnych – Wymagania dotyczące działania, bezpieczeństwa i higieny
Wprowadza: EN 13732:2013

65.120 PASZE DLA ZWIERZĄT

PN-EN ISO 4833-1:2013-12E

Mikrobiologia łańcucha żywnościowego – Horyzontalna metoda oznaczania liczby drobnoustrojów – Część 1: Oznaczanie liczby metodą posiewu zalewowego w temperaturze 30°C
Wprowadza: EN ISO 4833-1:2013, ISO 4833-1:2013

PN-EN ISO 4833-2:2013-12E

Mikrobiologia łańcucha żywnościowego – Horyzontalna metoda oznaczania liczby drobnoustrojów – Część 2: Oznaczanie liczby metodą posiewu powierzchniowego w temperaturze 30°C

Wprowadza: EN ISO 4833-2:2013, ISO 4833-2:2013

PN-EN ISO 19932-1:2013-11E

Maszyny do ochrony roślin – Opryskiwacze plecakowe – Część 1: Wymagania bezpieczeństwa i środowiskowe

Wprowadza: EN ISO 19932-1:2013, PN-EN ISO 19932-1:2013-11E, ISO 19932-1:2013

PN-EN ISO 19932-2:2013-11E

Maszyny do ochrony roślin – Opryskiwacze plecakowe – Część 2: Metody badań

Wprowadza: EN ISO 19932-2:2013, ISO 19932-2:2013

Opracowała: Katarzyna Szczepańska
źródło: <http://www.pkn.pl/>